

KRONIEK.

BOEKBESPREKING.

Is. QUERIDO, De Jordaan, III, Manus Peet en IV, Mooie Karel, Amsterdam, Scheltens & Giltay, 1922 en 1925.

De naam Querido — evenals o.a. de naam Couperus, de namen Streuvels en Timmermans misschien ook — is een hollandsch woord geworden met een voor ieder duidelijke beteekenis. Van „a household word” spreken de Engelschen in zulke gevallen. De beteekenis van zulk een woord behoeft daarom niet voor ieder dezelfde te zijn; geen enkel woord in onze taal beduidt voor ieder precies hetzelfde. Maar namen als Querido en Couperus, evenals de namen van voorwerpen en begrippen die wij dagelijks bezigen, vertegenwoordigen een, toch voor haast ieder ongeveer gelijk, complex van voorstellingen. Bij den klank Couperus denken wij het eerst aan schitterende fantasie en aan verfijnde en verdichterlijkte haagsche elegantie, bij den klank Querido aan visionnaire verbeeldingskracht, aan verbluffende menschbeelding, aan amsterdamschen durf en aan joodsche opwinding. Querido, in zijn kritieken zoowel als in zijn romans, kan niet anders zijn dan „überschwenglich,” d.i. overdreven en al te overvloedig, opgewonden. Als hij morgen-aan-den-dag een strak en koel-objectief geschreven roman uitgaf, iets b.v. — om geen klein voorbeeld te noemen — als Toergenjev ons zoo herhaaldelijk gaf, zouden wij hem niet herkennen. En — ja, met al onze bezwaren tegen het oostersch overdrevene en ongebreidelde, al onze kille en scherpe westersche critiek, onzen spot misschien zelfs — wij zouden ónzen Querido terugeischen. Zooals hij nu eenmaal is, zoo is hij van óns geworden, zijn naam een „household word”, zoo is deze miraculéuse jood met ons hollandsch leven samengegroeid.

Het is betrekkelijk iets vreemds, want in de kwart-eeuw dat hij nu bezig is te schrijven heeft zich Querido toch wel degelijk sterk veranderd, ontwikkeld. Hij is — 't spreekt eigenlijk van zelf — veel dieper, mannelijker geworden, en ook al veel minder opgewonden-lyrisch. Natuurbezingingen als die van het Vondelpark in *Levensgang* komen in zijn laatste moderne romans niet meer voor, geen koeien loeien de opgaande zon meer tegemoet als in *Menschenwee*. Vergeleken bij die eerste romans — om van *Zegepraal* en *Kunstenaarsleven* in dit verband te zwijgen — zijn de *Jordaan*-boeken sober. En welk een vooruitgang in psychologische doordringing! Toch — 't is onloochenbaar — Querido bleef Querido voor zoover zijn eigenschappen zijn dieperen mensch nu eenmaal vormden en typeerden. En over deze eigenschappen — gebreken dan ten deele — spreekt men niet meer. Men accepteert ze als nu eenmaal aan zijn figuur inhaerent. Te schrijven of te spreken van Que-